BUREAU hhm

ONDERZOEKT | ADVISEERT | BEWEEGT

Normenkader Wmo-begeleiding en groepsbegeleiding

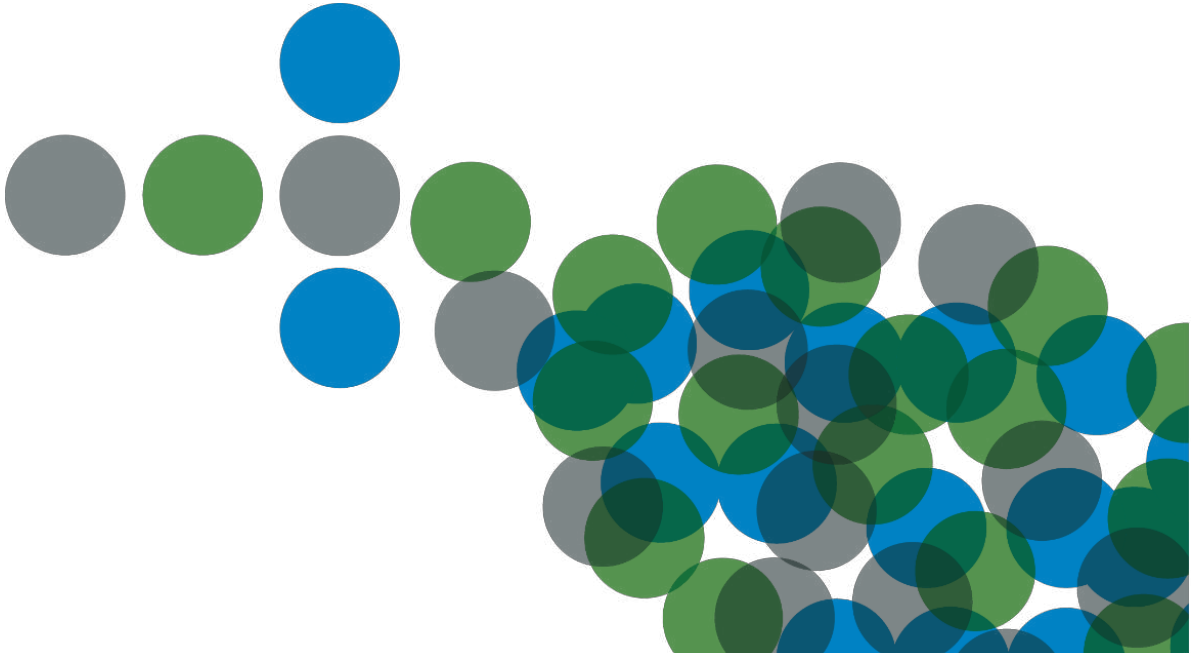
Hulpmiddel bij indicatiestelling

Auteur(s) drs. Marco Wolves
drs. Nico Dam
Frank Terpstra

Opdrachtgever Gemeenten Beek, Sittard-Geleen, Stein

Kenmerk MW/20/2051/nkbsg
Publicatiedatum 25 november 2020

© Bureau HHM

Inhoud

1. Inleiding 3

2. Onderzoeksopzet 5
2.1 Algemeen 5
2.2 Data analyse 5
2.3 Expertopvattingen consulenten 5
2.4 Eerste concept uitwerking normenkader 6
2.5 Toetsfase met regionale stakeholders 7
2.6 Rapportage 7

3. Data-analyse 8
3.1 Algemeen 8
3.2 Gemiddelde leeftijd 9
3.3 Gemiddeld aantal uren begeleiding 9
3.4 Gemiddeld aantal uren groepsbegeleiding per week 10
3.5 Aantal resultaatgebieden 10

4. Proces indicatiestelling 11

5. Integraal onderzoek ondersteuningsvraag cliënt 12
5.1 Algemeen 12
5.2 Leefgebieden, beperkingen en participatieproblemen 12
5.3 Aandoeningen 13
5.4 Overige kenmerken cliënt 13
5.5 Onderzoek eigen mogelijkheden en netwerk ('draagkracht') 14
5.6 Te behalen resultaten 14

6. Afweging: de indicatie 16
6.1 Algemeen 16
6.2 De aard van de begeleiding 16
6.3 De omvang van de indicatie: begeleiding 16
6.4 De omvang van de indicatie: groepsbegeleiding 17
6.5 De duur van de ondersteuning 17

7. Indicatieprofielen begeleiding 19
7.1 Indicatieprofielen begeleiding 19
7.2 Uitwerking indicatieprofielen Begeleiding 21
7.3 Finetunen omvang indicatie 29

8. Indicatieprofielen groepsbegeleiding 30
8.1 Indicatieprofielen groepsbegeleiding 30
8.2 Uitwerking indicatieprofielen Groepsbegeleiding 33
8.3 Finetunen omvang indicatie 37

9. Conclusies, aanbevelingen 38
9.1 Conclusies 38
9.2 Aanbevelingen 39

Bijlage 1. Indicatieprofielen Wmo-begeleiding 40
Bijlage 2. Indicatieprofielen Wmo-groepsbegeleiding 42

Dit rapport is geoptimaliseerd voor lezen op een beeldscherm.
Navigeer tussen de hoofdstukken met de cijfers in de kantlijn.
Met de pijl daaronder komt u terug bij de inhoudsopgave.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

MW/20/2051/nkbsg

1. Inleiding

De gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein werken sinds 2015 met een arrangementensystematiek voor de Wmo-begeleiding. Voor 2015 waren dit de functies individuele begeleiding en dagbesteding onder de AWBZ. Deze arrangementensystematiek gaat uit van een te behalen resultaat bij een inwoner. Er zijn negen arrangementen, die zijn geordend langs twee assen. Ieder arrangement is gekoppeld aan een budget per vier weken voor de aanbieder, waarmee deze in samenspraak met de cliënt de benodigde ondersteuning kan realiseren.

De gemeenten hebben besloten in de aanloop naar en bij de inkoop van ondersteuning (Wmo-begeleiding) voor 2022 en verder de systematiek van arrangementen te verlaten. Besloten is over te stappen naar indicatiestelling op basis van producten en uren/dagdelen. Dat riep vervolgens de vraag op hoe deze indicatiestelling op een zo zorgvuldig mogelijke manier kan worden gedaan.

In geschillen rondom de Hulp bij het huishouden (HbH) heeft de Centrale Raad voor Beroep (CRvB) aangegeven dat gemeenten voor de onderbouwing van indicaties gebruik mogen maken van een normenkader, mits dit op basis van onafhankelijk en objectief uitgevoerd onderzoek tot stand is gekomen.

Bureau HHM heeft naar aanleiding van de eerste uitspraken van de CRvB over de HbH (mei 2016) in veel gemeenten onderzoek gedaan naar een normenkader voor de HbH. Dit was deels alleen en deels samen met het bureau KPMG Plexus. De kern van deze onderzoeken was steeds de combinatie van data-analyse, expert-opinies en praktijkonderzoek (tijdmetingen). Zo'n combinatie van invalshoeken tijdens een onderzoek wordt 'triangulatie' genoemd. Uiteindelijk is deze aanpak door de CRvB, in haar uitspraak van december 2018, deugdelijk bevonden. De uitkomsten van de verschillende onderzoeken hebben we gebundeld in het 'Normenkader Huishoudelijke Ondersteuning 2019'.

Een normenkader vormt een belangrijke basis, een belangrijk hulpmiddel, voor toekenningen van ondersteuning in het sociaal domein. Het helpt te borgen dat mensen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte gelijk worden behandeld. Een normenkader helpt om het afwegingsproces van een consulent inzichtelijk en geobjectiveerd te laten verlopen.

Het ontwikkelen van een normenkader voor Wmo-begeleiding is van een andere aard dan voor de HbH. De ondersteuningsvraag van de cliënt is complexer te duiden, de aard van de te behalen resultaten is anders, de uit te voeren activiteiten zijn minder eenduidig en de ondersteuningsvraag van de cliënt varieert vaak meer in de tijd.

Daar komt bij dat er nog weinig (inhoudelijke) data beschikbaar zijn over de Wmo-begeleiding en deze ook niet snel kunnen worden verzameld.

Dat alles heeft er toe geleid dat we (gemeenten en bureau HHM, met inhoudelijke inbreng van aanbieders) in een ontwikkeltraject zijn gestapt. Een ontwikkeltraject met onzekerheden, maar wel met een duidelijke ambitie: de eerste versie van een normenkader voor Wmo-begeleiding uitwerken. Een eerste versie die houvast moet gaan bieden in de praktijk, maar die ook nog niet geheel 'af' hoeft te zijn. Vervolgonderzoek kan leiden tot verdere ontwikkeling hiervan vanuit

de praktijk. Bureau HHM streeft er naar dit ook samen met andere gemeenten te doen dan de huidige opdrachtgevers.

Een belangrijke verwachting voorafgaand aan dit ontwikkeltraject, zoals uitgesproken in een klankbordgroep van consulenten, is dat werd verwacht dat het mogelijk zou kunnen zijn om cliëntgroepen te identificeren. Groepen die te onderscheiden zijn aan de hand van een combinatie van kenmerken van de cliënten en de hoeveelheid en aard van de resultaten die met deze cliënten moeten worden bereikt. Het onderscheiden van groepen cliënten kan naar verwachting ook leiden tot het bepalen van de aard en omvang van de te bieden begeleiding.

2. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk beschrijven we de opzet van het onderzoek dat we hebben uitgevoerd.

2.1 Algemeen

Bij de ontwikkeling van deze eerste uitwerking van een normenkader voor Wmo-begeleiding hebben we een aanpak gehanteerd met de volgende stappen:

1) Data-analyse van de beschikbare gegevens over het gebruik van de huidige arrangementen.
2) Verzamelen en verwerken expertopvattingen van consulenten over de werkwijzen, overwegingen en argumenten bij het maken van onderscheid tussen de huidige arrangementen en het onderscheiden van cliëntgroepen.
3) Eerste uitwerking opzet en inhoud van een normenkader voor Wmo-begeleiding.
4) Toetsbijeenkomsten met inhoudsdeskundigen van aanbieders van Wmo-begeleiding in de regio.
5) Rapportage.

In de volgende paragrafen gaan we in op deze drie stappen.

2.2 Data analyse

Bij de data-analyse maken we gebruik van gegevens zoals die beschikbaar zijn bij de gemeenten (met name de gemeente Sittard-Geleen) over de cliënten die een indicatie voor Wmo-begeleiding, in arrangementen, hebben ontvangen. En we maken gebruik van gegevens over de werkelijk geleverde ondersteuning van cliënten, zoals de gemeenten die hebben ontvangen van de aanbieders.

Daarnaast hebben we gebruik kunnen maken van de gegevens zoals die beschikbaar zijn via een business intelligence tool van Transitiepartners met gegevens over de werkelijke inzet in 2018 (Dashboard uitvraag Wmo ondersteuning).

In de gegevensset is geen inhoudelijke informatie over grondslagen, achtergrond van de ondersteuningsvraag of overige inhoudelijke informatie beschikbaar. Dit soort informatie is alleen in 'geschreven' vorm beschikbaar in de dossiers van cliënten en derhalve in dit kader niet benaderbaar zonder dat dit een buitengewone inspanning zou vergen.

De indicaties van de gemeente bevatten toekenningen naar arrangementen. Welke ondersteuning ofwel producten worden geboden binnen een arrangement, is niet geregistreerd.

Zie de nadere uitwerking van de data-analyse zoals we die hebben kunnen uitvoeren in hoofdstuk 3.
De aan bureau HHM ter beschikking gestelde gegevens zijn volstrekt geanonimiseerd en op generlei wijze te herleiden tot personen. Er is een verwerkersovereenkomst gesloten tussen de opdracht gevende gemeenten en bureau HHM.

2.3 Expertopvattingen consulenten

Tijdens dit onderzoek hebben we drie bijeenkomsten georganiseerd waar een vertegenwoordiging van ongeveer 14 Wmo-consulenten van de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein (corona-proof) hebben

deelgenomen. Dit zijn consulenten die ervaring hebben met het indiceren van cliënten die Wmo-begeleiding nodig hebben.

Tijdens de drie bijeenkomsten met de consulenten hebben we geconcretiseerd welke stappen het besluitvormingsproces kent ten aanzien van het indiceren van Wmo-begeleiding en welke inhoudelijke aspecten daarin welke rol spelen. Verder hebben we geconcretiseerd hoe de afweging plaatsvindt binnen dit proces, hoe verschillende aspecten hierin wegen.

We hebben tijdens de bijeenkomsten met de consulenten verkend op welke wijze de omvang van de in te zetten ondersteuning te bepalen is. Hierbij hebben we eerst onderzocht of dit zou kunnen door te bepalen:

- op welke levensgebieden is ondersteuning nodig;
- hoe is die ondersteuningsnoodzaak te vertalen naar te bereiken resultaten;
- kunnen we activiteiten koppelen aan deze resultaten;
- hoe kunnen we benodigde ondersteuningstijd koppelen aan deze activiteiten;
- en kunnen we die tijden dan vervolgens bij elkaar optellen tot een totaaltijd die de omvang (en duur) van een indicatie vormt?

Tijdens dit proces is gebleken dat sprake is van een (te) groot aantal variabelen die in verschillende richtingen op elkaar inwerken. Daardoor kan zo'n 'optelsom' uiteindelijk vaak niet worden gemaakt. Dat heeft vooral te maken met cliënt-kenmerken, zoals de draagkracht van de cliënt, de motivatie, het eventuele risico en dergelijke.

We hebben toen op basis van de data-analyse verkend wat een mogelijke andere weg zou kunnen zijn. Uit de data-analyse kwam een verdeling van de cliënten over bepaalde veel voorkomende 'clusters van omvang' van de ondersteuning naar voren. Vanuit die insteek zijn we met de consulenten samen gaan kijken of het mogelijk was om inhoudelijke profielen te creëren die aansluiten op deze clusters van omvangen.

Uit de intensieve bespreking die we daarover hebben gehad, kwam naar voren dat het werkbaar leek om te komen tot 'indicatieprofielen'. Deze profielen geven een inhoudelijke duiding van groepen cliënten waar in veel gevallen een bepaalde omvang van de te bieden ondersteuning aan te koppelen is. In het indicatiestellingsproces zijn dan de stappen:

a. integraal onderzoeken ondersteuningsbehoeften cliënt;
b. bepalen van eigen kracht, mogelijkheden van het netwerk en overige voorzieningen die een deel van de ondersteunings-behoeften kunnen invullen;
c. bepalen bij welk indicatieprofiel de voor de Wmo overblijvende ondersteuningsbehoeften van de cliënt waarschijnlijk het best passen;
d. binnen de bandbreedte van het gekozen profiel definitief bepalen wat de omvang van de in te zetten ondersteuning wordt.

2.4 Eerste concept uitwerking normenkader

Tijdens en na de besprekingen met de consulenten hebben we een eerste uitwerking gemaakt van het normenkader begeleiding. In deze eerste uitwerking hebben we het afwegingsproces tijdens de indicatiestelling goed kunnen uitwerken. En we hebben een eerste nog ruwe aanzet kunnen maken voor indicatieprofielen.

Hierbij hebben we alle beschikbare informatie gebundeld. Dit betrof informatie vanuit de drie gemeenten, informatie en kennis die we vanuit andere opdrachten beschikbaar hebben, en we hebben teruggegrepen op informatie vanuit het CIZ hoe zij in het verleden indicaties voor begeleiding stelde in het kader van de AWBZ.

De eerste concept versie van het normenkader hebben we vervolgens besproken met de opdracht gevende gemeenten. De opmerkingen zoals gemaakt hebben we verwerkt tot de tweede concept versie van het normenkader.

2.5 Toetsfase met regionale stakeholders

Het concept normenkader zoals ontwikkeld in samenspraak met de deskundigen van de gemeenten hebben we ingebracht tijdens twee bijeenkomsten met professionals uit het veld. Deelnemers waren (team)leiders, (ambulant) begeleiders, een zorgcoördinator en een intaker Wmo. De deelnemers zijn afkomstig van aanbieders[1] voor verschillende categorieën van cliënten (ouderen, dementerenden, GGZ-cliënten, inwoners met LVB, chronisch zieken).

Tijdens de eerste bijeenkomst (in een corona-proof setting) hebben we eerst een toelichting gegeven op het ontwikkeltraject waar we met elkaar in zijn gestapt. Vervolgens hebben we het concept normenkader stap voor stap doorgenomen. Vanuit de professionals is toen veel inbreng gekomen om de eerste ruwe aanzet tot de indicatieprofielen verder door te ontwikkelen. Tijdens de eerste bijeenkomst hebben we met elkaar een complexe zoektocht doorgemaakt naar de beste weg om te komen tot concretisering van het normenkader.

Voor de tweede bijeenkomst hebben we met name de indicatie-profielen verder uitgeschreven, op basis van de inbreng van de professionals. Tijdens de tweede bijeenkomst hebben we deze uitwerking vervolgens weer besproken. Dat leverde veel aanvulling en aanscherping op vanuit de uitvoeringspraktijk, waardoor we meer diepgang in de indicatieprofielen hebben kunnen brengen. Daarmee hebben de professionals vanuit hun praktijk een grote bijdrage geleverd aan deze eerste versie van het normenkader voor Wmo-begeleiding zoals dat nu voor u ligt, waar we hen dankbaar voor zijn.

2.6 Rapportage

Als afsluiting van het ontwikkeltraject hebben we deze rapportage uitgewerkt. Deze hebben we vervolgens in concept met de opdrachtgever besproken en daarna definitief gemaakt.

[11] Aanbieders waarvan professionals hebben deelgenomen aan de toetsbijeenkomsten: Daelzicht, Hulp@Home, Kracht in Zorg, Levanto-groep, Moveoo, PGZ, SGL, Vincent van Gogh, Wonen Plus, Zorggroep Triade, Zuyderland GTB, Zuyderland Zorgcentra

3. Data-analyse

Het eerste onderdeel van ons onderzoek bestond uit het uitvoeren van een data analyse. In dit hoofdstuk geven we weer op welke wijze de data-analyse is uitgevoerd en tot welke uitkomsten dit heeft geleid.

3.1 Algemeen

Tijdens de data analyse zijn we op zoek gegaan of het mogelijk is om een koppeling te vinden tussen cliëntkenmerken en de ontvangen begeleiding. Hiervoor hebben we de navolgende databestanden ontvangen en geanalyseerd. Waarbij de ons ter beschikking gestelde bestanden volledig geanonimiseerd zijn, de gegevens zijn absoluut niet herleidbaar naar individuele personen. De databestanden zijn:

- Een gegevensbestand met indicatiegegevens Wmo-begeleiding (zoals leeftijd, postcode, arrangement, beoogd resultaat, etc.) van de gemeente Sittard-Geleen.
- Een bestand met vergelijkbare indicatiegegevens van de gemeente Beek.
- Een gegevensbestand met de gerealiseerde productie (aantal uren/dagdelen etc.).
- Een digitale gegevenstool (BI-tool) op basis van een uitvraag door Transitiepartners met een analyse van de gerealiseerde productie in 2018.

De eerste twee bestanden die we hebben geanalyseerd waren van de gemeente Sittard-Geleen. De data in de digitale gegevenstool bevatten de gegevens van alle drie de gemeenten.

Tijdens de data-analyse hebben we gekeken naar de (relatie tussen) de volgende onderdelen:

- leeftijd
- geslacht
- postcode
- beoogd resultaat
- geïndiceerd arrangement
- feitelijk geboden ondersteuning (begeleiding) naar aard, intensiteit en duur
- overige vormen van ondersteuning van de cliënt

De drie gemeenten werkten de afgelopen jaren met een systeem van arrangementen. Bij het bestuderen van de databestanden is ons duidelijk geworden dat hierin geen inhoudelijke informatie beschikbaar is die we konden inzetten voor het ontwikkelen van dit normenkader. Deze informatie is in de dossiers van de cliënten uiteraard wel beschikbaar, in 'geschreven vorm'. Maar die inhoudelijke informatie was voor het ontwikkelen van het normenkader niet benaderbaar.

Wel hebben we uit de data-analyse een beeld kunnen halen welke cliënten gebruikmaken van individuele begeleiding of groeps-begeleiding.

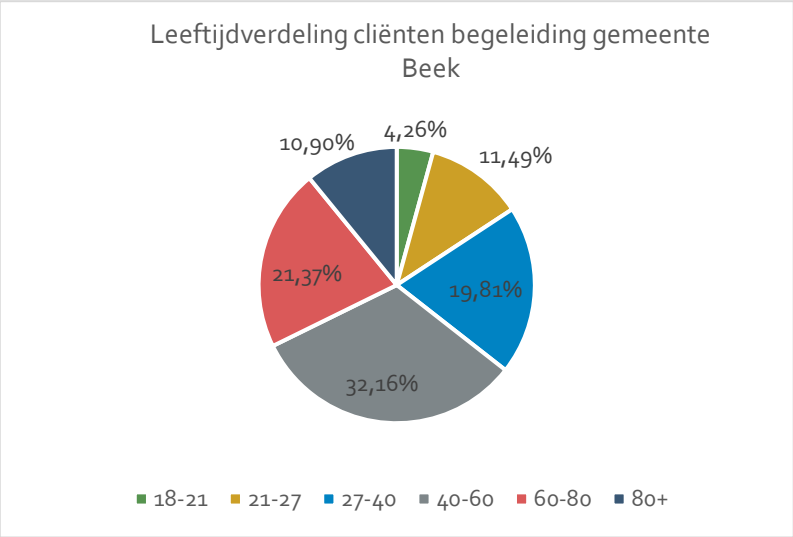
Daarnaast hebben we op waardevolle informatie uit de data kunnen halen over de gerealiseerde zorg en de afgesproken resultaatgebieden:

- het aantal uren begeleiding (individueel);
- het aantal dagdelen groepsbegeleiding;
- het aantal resultaatgebieden per cliënt.

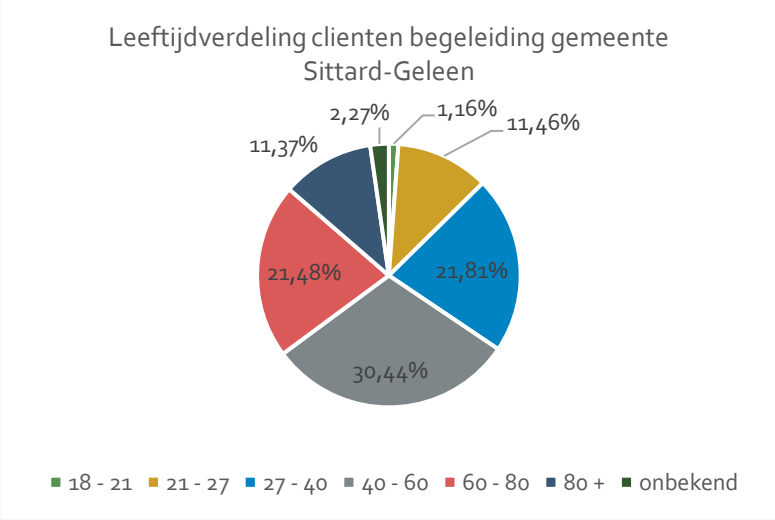
Hierna schetsen we een algemeen beeld van de cliënten die gebruik maken van Wmo-begeleiding binnen de gemeente Sittard-Geleen. Vervolgens gaan we in op het aantal uren begeleiding en groepsbegeleiding en het aantal resultaatgebieden per cliënt.

3.2 Gemiddelde leeftijd

Naast het aantal trajecten hebben we ook de leeftijdsverdeling van de cliënten in kaart gebracht die een traject toegewezen hebben gekregen.

Grafiek 2: leeftijdverdeling cliënten begeleiding gemeente Beek

Grafiek 3: leeftijdverdeling cliënten begeleiding gemeente Sittard-Geleen

We zien in bovenstaande grafieken dat de leeftijdsopbouw in de gemeenten Beek en Sittard-Geleen vergelijkbaar is. De grootste groep cliënten is tussen de 40 en 60 jaar oud, gevolgd door de groepen tussen de 27 en 40 jaar en tussen de 60 en 80 jaar. Deze laatste twee groepen zijn met ongeveer 20% van de cliënten van vergelijkbare grootte.

3.3 Gemiddeld aantal uren begeleiding

We hebben in de data onderzocht hoeveel uren begeleiding (individueel) daadwerkelijk wordt geleverd bij cliënten. We hebben hierbij gekeken naar de gemiddelden van alle cliënten, los van de geïndiceerde arrangementen.

Dit leverde het volgende beeld op over het geleverde aantal uur begeleiding per week:

- 20% van de cliënten: minder dan 1 uur begeleiding per week.
- 60% van de cliënten: gemiddeld rond 2 uur begeleiding per week.
- 15% van de cliënten: gemiddeld rond 4 uur begeleiding per week.
- 5% van de cliënten: 6 uur of meer uren begeleiding per week.

3.4 Gemiddeld aantal uren groepsbegeleiding per week

We hebben in de data onderzoek gedaan naar het gemiddeld aantal dagdelen groepsbegeleiding per cliënt per week.

Dit leverde het volgende beeld op over het geleverde aantal dagdelen groepsbegeleiding per week:

- 40% van de cliënten: tussen de 1 en 2 dagdelen per week.
- 40% van de cliënten: tussen de 3 en 4 dagdelen per week.
- 15% van de cliënten: tussen de 5 en 6 dagdelen per week.
- 5% van de cliënten: meer dan 7 dagdelen per week.

3.5 Aantal resultaatgebieden

Verder hebben we vanuit de data geïnventariseerd welke aantallen en de inhoud van de resultaatgebieden per cliënt zijn geïndiceerd.

We zijn 30 resultaatgebieden tegengekomen in de indicaties.
Gemiddeld wordt per cliënt aan 4,7 resultaatgebieden gewerkt.
Dit varieert tussen de 3 en 6 resultaatgebieden.

In de tabel hierna staan de 10 meest voorkomende resultaatgebieden in de indicaties en hoe vaak dit is voorgekomen (waarbij dus per cliënt meerdere resultaatgebieden aan de orde zijn).

Resultaatgebied	%
Het aanbrengen van (dag) structuur, ritme en het voeren van regie	18%
Het voorkomen van achteruitgang, verwaarlozing en escalatie, waardoor het gezin ontlast wordt	15%
Het zelfstandig nemen van besluiten, voeren van gesprekken en zoeken naar oplossingen	12%
Het onderhouden van sociale contacten	11%
Het gebruikmaken van diensten/producten die voor iedereen toegankelijk zijn	7%
Het voeren van zelfstandig huishouden	7%
Het op orde houden van de administratie	6%
Gezond leven en zichzelf goed verzorgen	6%
Het ontlasten en ondersteunen van mantelzorger/gezinsleden	5%
Het op orde houden van de financiële situatie	4%

Tabel 1: meest voorkomende resultaatgebieden bij begeleiding (individueel)

4. Proces indicatiestelling

Veel inwoners van de gemeente regelen alleen of samen met anderen de vraagstukken die zij tegenkomen in hun leven. Een deel van de inwoners heeft hier, door omstandigheden, echter langdurend of tijdelijk ondersteuning bij nodig. Ondermeer in de vorm van Wmo-begeleiding: begeleiding en/of groepsbegeleiding.

1
2
3
4
5
6
7
8
9

Doel Wmo 2015

De doelen vanuit de Wmo 2015 zijn ten aanzien van iedere inwoner van een gemeente:

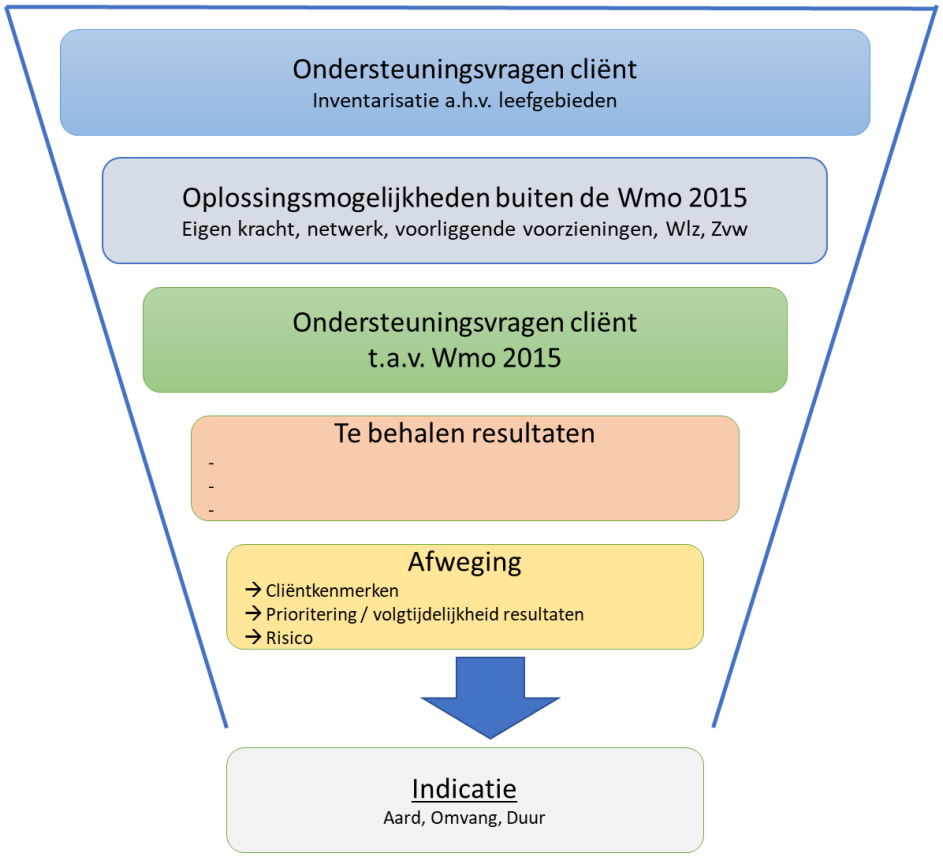
Hoofdoelen:
1. Zelfredzaamheid
2. Participatie

Met de subdoelen:
a. regie over eigen leven
b. deelnemen aan maatschappelijk leven
c. een veilig huishouden

Proces van indicatiestelling

Een inwoner (dan: cliënt) kan zich melden bij de gemeente met een vraag om ondersteuning. De gemeente gaat in gesprek met de cliënt en onderzoekt welke ondersteuningsvragen de cliënt heeft. Daarna wordt bekeken welke oplossingen hiervoor beschikbaar zijn vanuit het eigen netwerk of voorliggende voorzieningen. Daar volgt uit welke ondersteuning op grond van de Wmo-2015 door de gemeente wordt geboden. Dit wordt vastgelegd in de indicatie of beschikking.

In schema ziet dit proces er als volgt uit:

5. Integraal onderzoek ondersteuningsvraag cliënt

5.1 Algemeen

Begeleiding onder de Wmo 2015 kent vele vormen. Het is bedoeld voor cliënten met verschillende ondersteuningsvragen. De toegangsmedewerkers van de gemeente beginnen in principe altijd met een integraal onderzoek van de ondersteuningsvragen van de cliënt. Dit wordt gedaan aan de hand van leefgebieden. Uit dit onderzoek volgt wat de beperkingen en participatieproblemen van de cliënt zijn en eventueel of sprake is van onderliggende stoornissen. Er wordt ook gekeken naar overige cliëntkenmerken, zoals bijvoorbeeld motivatie en leerbaarheid.

De uiteindelijke conclusie van dit integrale onderzoek is welke belemmeringen door de cliënt worden ervaren waar deze graag ondersteuning bij wil krijgen.

5.2 Leefgebieden, beperkingen en participatieproblemen

De ondersteuningsvraag van de cliënt brengen we in kaart aan de hand van leefgebieden:

1. **Lichamelijk functioneren**
   Dit betreft het fysieke functioneren van iemand, ten aanzien van staan, lopen, lichamelijke gesteldheid, conditie, ziekte, etc.

2. **Psychisch functioneren**
   Dit betreft het mentale functioneren van iemand, zowel in verstandelijk als psychisch opzicht, concentreren, geheugen, denken, informatieverwerking, intelligentie, gedragsproblematiek, psychiatrische ziekte, etc.

3. **Praktisch functioneren**
   Dit betreft of iemand in staat is haar of zijn dagelijkse zaken te organiseren, een huishouding te voeren, kan omgaan met instanties, zaken kan regelen, etc.

4. **Sociaal functioneren**
   Dit betreft het aanhouden van een dagelijkse routine, het onderhouden van sociale contacten, het onderhouden van een sociaal netwerk.

5. **Huisvesting**
   Dit betreft de woonsituatie van de cliënt, of deze een woonplek heeft en of hier eventueel problemen mee zijn.

6. **Groepsbegeleiding/-invulling**
   Dit betreft de mate van en wijze van invulling van de dagen van de cliënt, met wonen, werken, vrije tijd, recreëren, etc.

7. **Zingeving**
   Zingeving gaat over de betekenis die we aan gebeurtenissen geven. Dit kan alledaagse zingeving betreffen, zoals het vieren van een verjaardag of met vrienden omgaan. Het kan ook over levensvragen en religieuze beleving gaan. Zingeving gaat ook over gelukkig zijn in het leven.

8. **Financiën**
   Dit betreft het op orde hebben en houden van de financiële situatie van de cliënt, het kunnen beheren van financiën, plannen en begroten, betalen, etc.

Per leefgebied wordt onderzocht welke beperkingen of participatieproblemen de cliënt hierop kent. Deze beperkingen of participatieproblemen worden gescoord op een vierpuntschaal, zodat de mate van beperking of participatie-probleem en de benodigde vorm van ondersteuning duidelijk wordt.

Score 0 (geen): "Kan deze activiteit zelf/er is geen hulp van een ander nodig"
Deze score wordt geregistreerd als de cliënt de activiteit op eigen kracht kan uitvoeren.

score 1 (licht): "Kan deze activiteit zelf maar een ander moet toezien of stimuleren"
Deze score wordt geregistreerd als de cliënt een andere persoon nodig heeft, die hem ondersteunt, begeleidt, stimuleert en instrueert om de betreffende activiteit zoveel mogelijk zelf uit te voeren en die erop toeziet dat het daadwerkelijk gebeurt.

score 2 (matig): "Kan deze activiteit slechts met veel moeite/een ander moet helpen"
Deze score wordt geregistreerd als de cliënt de activiteit gedeeltelijk en/of slechts met veel moeite zelf kan uitvoeren. Een andere persoon moet de activiteit gedeeltelijk overnemen, waarbij de resterende zelfredzaamheid van de cliënt wordt gerespecteerd en/of zoveel mogelijk wordt bevorderd.

score 3 (zwaar): "Kan deze activiteit niet zelfstandig/een ander moet dit overnemen"
Deze score wordt geregistreerd als de cliënt de activiteit in het geheel niet zelf kan uitvoeren. Een andere persoon moet de activiteit geheel overnemen.

Vierpuntschaal scoren van beperkingen en participatieproblemen

Een beperking of participatieprobleem is pas aanleiding voor het bieden van ondersteuning door de gemeente op grond van de Wmo als deze door de cliënt ook daadwerkelijk als een belemmering voor haar of zijn participatie of zelfredzaamheid wordt ervaren.

5.3 Aandoeningen

Aan een beperking of participatieprobleem van een cliënt ligt vaak een aandoening ten grondslag. Een aandoening kan lichamelijk / fysiek en / of verstandelijk / psychisch zijn.

Toegangsmedewerkers van de gemeente kijken in het kader van de indicatiestelling voor de Wmo niet naar eventuele aandoeningen en doen daar zeker geen uitspraken over.

Om de onderliggende oorzaak van een beperking of participatieprobleem te begrijpen, kan informatie over aandoeningen bij de client wel helpen.

Aandoeningen zoals aangegeven door de cliënt of door hiertoe bevoegde functionarissen worden alleen vermeld in het gespreksverslag als dit toegevoegde waarde heeft voor het onderzoek en de te nemen beslissingen.

5.4 Overige kenmerken cliënt

Om inzicht te krijgen in de ondersteuningsbehoefte van een cliënt ten aanzien van begeleiding op grond van de Wmo 2015 zijn naast de beperkingen en participatieproblemen nog andere kenmerken van de cliënt van belang. Deze kenmerken hebben een verlichtend, neutraal of juist een verzwarend effect ten aanzien van de benodigde ondersteuning.

De navolgende kenmerken 1 - 7 - 8 hebben een 'vaste waarde'.
De kenmerken 2 t/m 6 en 9 – 10 worden gescoord op hun mate van effect ten aanzien van de door de cliënt benodigde ondersteuning (laag/weinig of normaal of goed/hoog).

Dit betreft de volgende kenmerken:

Feitelijk:
1. Leeftijd

Mogelijkheden cliënt:
2. Het intellectueel functioneren van de cliënt
3. Het lerend vermogen van de cliënt
4. De motivatie van de cliënt
5. Zelfinzicht van de cliënt in eigen handelen en eigen mogelijkheden
6. Ziektebesef van de cliënt

Aard problematiek:
7. De problematiek is:
   a. stabiel
   b. fluctuerend
   c. acuut
8. Verwachting ontwikkeling situatie cliënt:
   a. verbetering
   b. gelijk blijvend, stabiel
   c. achteruitgang

Rendement en risico:
9. Verwacht rendement: hoe veel rendement of resultaat zal de ondersteuning opleveren?
10. Risico: wat zijn de gevolgen voor cliënt en samenleving als geen dan wel als meer of minder intensieve begeleiding wordt geboden?

5.5 Onderzoek eigen mogelijkheden en netwerk ('draagkracht')

Met de cliënt wordt besproken/onderzocht wat de mogelijkheden van de cliënt zelf en het cliëntsysteem zijn om oplossingen te vinden voor de ervaren belemmeringen. Welke mogelijkheden er zijn om vanuit het netwerk van de cliënt oplossingen te realiseren. En wat de mogelijkheden zijn vanuit voorliggende voorzieningen om oplossingen te vinden voor de ervaren belemmeringen.

Alle oplossingen voor belemmeringen die de cliënt ervaart die buiten de Wmo zijn gelegen, worden als eerste benut. Vervolgens blijft de ondersteuningsvraag (ten aanzien van begeleiding) over waarvoor de gemeente op grond van de Wmo 2015 ondersteuning biedt.

5.6 Te behalen resultaten

De volgende stap in het proces van de toegangsmedewerker is het bepalen van de middels de ondersteuning/begeleiding te behalen resultaten. De toegangsmedewerker bepaalt de beoogd te behalen resultaten om als kader mee te geven aan de cliënt en de aanbieder aan welke belemmeringen en/of participatieproblemen kan worden gewerkt. Dit betreft het 'WAT'.
Het is aan de cliënt om samen met haar of zijn begeleider invulling te geven aan 'HOE' deze begeleiding wordt geboden. Dat is de professie van de begeleider.

De aard en het aantal van de beoogde resultaten zijn mede bepalend voor de aard, omvang en duur van de te indiceren ondersteuning. In samenhang met de hiervoor in paragraaf 2.4 genoemde overige kenmerken van de cliënt.

We onderscheiden vijf resultaten/resultaatgebieden[2], met daaronder sub-resultaten.
Deze resultaten zijn uiteraard ook verder te clusteren of te detailleren. Uiteindelijk moeten onderstaande elementen in ieder geval worden gedekt.
T.a.v. de sub-resultaten beogen we niet uitputtend te zijn.

De begeleiding kan gericht zijn op ondersteuning van de cliënt op de volgende resultaten:

1
2
3
4
5
6
7
8
9

1. Sociaal en persoonlijk functioneren
- a. De cliënt kan grenzen stellen
- b. De cliënt heeft een maatschappelijk aanvaardbare en stabiele relatie met huisgenoten/gezinsleden
- c. De cliënt heeft sociale en communicatieve vaardigheden
- d. Het netwerk van de cliënt voelt zich erkend, gesteund en ontlast
- e. De cliënt kan terugvallen op een ondersteunend netwerk
- f. Het netwerk van de cliënt is op de hoogte van de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt
- g. De cliënt heeft de regie over praktische zaken
- h. De cliënt kan eenvoudige opvoedingsvragen oplossen
- i. cliënt ontvangt op elkaar afgestemde ondersteuning, hulp en zorg
- j. De cliënt is niet meer betrokken bij huiselijk geweld

2. Zelfzorg en gezondheid
- a. De cliënt weet wat goede zelfverzorging is, hij kent het belang ervan
- b. De cliënt heeft inzicht in zijn beperking en bijbehorende problematiek
- c. De cliënt accepteert zijn beperking en bijbehorende problematiek
- d. De cliënt is toegeleid naar gespecialiseerde hulpverlening
- e. De cliënt is voldoende zelfredzaam om terugval/verergering te voorkomen
- f. De cliënt geeft aan zich veilig te voelen

3. Zinvolle daginvulling
- a. De cliënt heeft een gezond dag- en nachtritme
- b. De cliënt heeft een passende dagstructuur
- c. De cliënt ervaart balans in activiteit en rust
- d. De cliënt maakt gebruik van een zingevende activiteit, passend bij zijn behoeften
- e. De cliënt kan participeren door groepsbegeleiding
- f. De cliënt heeft zijn arbeidsmatige competenties ontwikkeld

4. Financiën en administratie
- a. De cliënt is toegeleid naar een passende instantie om zijn post en administratie op orde te brengen
- b. De cliënt is toegeleid naar een instantie om te beschikken over een inkomen passend bij zijn situatie
- c. De cliënt is toegeleid naar een passende instantie die hem op financieel vlak verder zal helpen.

5. Zelfstandig wonen
- a. De cliënt veroorzaakt geen overlast
- b. De cliënt heeft een gezonde en veilige woonsituatie
- c. De cliënt kan zelfstandig wonen
- d. De woonsituatie van de cliënt is stabiel
- e. De cliënt is toegeleid naar gespecialiseerde woonbemiddeling

[2] Bron: resultaatgebieden zoals onderscheiden door de gemeenten Beek, Sittard-Geleen, Stein.

6. Afweging: de indicatie

6.1 Algemeen

Op dit punt in het proces is alle informatie verzameld en heeft een vertaling van de ondersteuningsvragen van de cliënt (vallend onder de Wmo) naar beoogde resultaten plaatsgevonden. Op basis van dit alles vindt een afweging plaats om tot de uiteindelijke indicatie te komen. Een indicatie voor begeleiding kent drie onderdelen:

- **De aard van de begeleiding**
  Uitgedrukt in begeleiding individueel of groepsbegeleiding. Dit kan ook een combinatie van beiden zijn.
- **De omvang van de begeleiding**
  Uitgedrukt in gemiddelde inzet per week: uren en/of dagdelen, soms ook vertaald naar een frequentie van de begeleiding, het aantal contactmomenten per week.
- **De duur van de begeleiding**
  Uitgedrukt in de doorlooptijd van de begeleiding: aantal maanden of jaren waarin het beoogde resultaat behaald wordt of dat de begeleiding doorloopt.

6.2 De aard van de begeleiding

Op basis van het onderzoek naar de ondersteuningsvragen van de cliënt is duidelijk geworden of de cliënt:

1. Begeleiding nodig heeft;
2. Begeleiding in de vorm van groepsbegeleiding nodig heeft;
3. Of een combinatie van beide.

6.3 De omvang van de indicatie: begeleiding

Op basis van de data-analyse zijn vier omvangen van veelvoorkomende ondersteuningstijd te zien. Deze vier omvangen kennen een beperkte spreiding rond het gemiddelde. Op cliëntniveau wordt door de toegangsmedewerker nader bepaald of het gemiddelde passend is voor de cliënt of dat minder of meer beter passend is.

Deze vier omvangen zijn:

a.	Licht:	minder dan 1,0 uur per week	ong. 20%
b.	Gemiddeld:	rond de 2 uur (1-3) per week	ong. 60%
c.	Bovengemiddeld:	rond de 4 uur (3-5) per week	ong. 15%
d.	Intensief:	6 uur en meer per week	ong. 5%

We hebben op basis van alle kenmerken van cliënten (leefgebieden, overige kenmerken cliënt, beoogde resultaten) en vanuit inhoudelijke overwegingen bekeken of voor deze vier omvangen van de begeleiding 'indicatieprofielen' uit te werken zijn.

Bij iedere omvang is daarbij sprake van een onderverdeling naar het ontwikkel-gericht dan wel behoud-gericht zijn van de ondersteunings-vraag van de cliënt.
Ontwikkel-gericht wil zeggen: primair doel van de begeleiding is het realiseren van een duidelijke ontwikkeling (leren, groeien, versterken) van de mogelijkheden van de cliënt om zich (meer) zelfstandig te redden in het leven, in een overzichtelijke periode, bijvoorbeeld een aantal maanden tot een jaar of eventueel twee jaar.
Behoud-gericht wil zeggen: primair doel van de begeleiding is het behouden of zo veel als mogelijk behouden (begeleiding bij achteruitgang) van de mogelijkheden van de cliënt om zich zelfstandig te redden in het leven.

Door de combinatie van vier mogelijke omvangen en het primair ontwikkel-/behoud-gericht zijn, zijn we gekomen tot totaal acht indicatieprofielen voor de begeleiding.

We zien daarbij dat gemiddeld per cliënt aan 3 tot 6 resultaatgebieden 3 wordt gewerkt, het varieert per cliënt welke dit zijn.
De twee meest voorkomende resultaten (18% en 15%) zijn "het aanbrengen van (dag)structuur, ritme en het voeren van regie" en aan "het voorkomen van achteruitgang, verwaarlozing en escalatie, waardoor het gezin wordt ontlast".
Daarna volgen "het zelfstandig nemen van besluiten, voeren van gesprekken en zoeken naar oplossingen" en "het onderhouden van sociale contacten" (12% en 11%).

In paragraaf 5.5 hebben we de acht profielen uitgeschreven. Hier hebben we veel gebruik gemaakt van de input die tijdens en na de toetsbijeenkomsten door de velddeskundigen is aangereikt. In de bijlage zijn de acht profielen schematisch geduid naar kenmerken.

6.4 De omvang van de indicatie: groepsbegeleiding

Op grond van de voorlopige data-analyse zien we het volgende beeld ten aanzien van het aantal dagdelen groepsbegeleiding dat cliënten krijgen in de praktijk. Dit kunnen we nu niet uitsplitsen naar doelgroepen of grondslagen, die data hebben we niet.

De volgende omvangen van ondersteuning middels groepsbegeleiding zijn aan de orde:

a. 1-2 dagdelen (1 dag) per week ong. 40%
b. 3-4 dagdelen (2 dagen) per week ong. 40%
c. 5-6 dagdelen (3 dagen) per week ong. 15%
d. 7 of meer dagdelen per week ong. 5%

In hoofdstuk 7. hebben we op basis van inhoud een uitwerking gemaakt van de profielen van cliënten die we zien in de groepsbegeleiding.

6.5 De duur van de ondersteuning

We zien in grote lijn de volgende mogelijke duur van indicaties:

a. Resultaat op korte termijn haalbaar (einde ondersteuning / doorgeleiding voorliggend):
   - indicatieduur / ondersteuningsplan herzien over **3 maanden**
b. Resultaat waarschijnlijk snel haalbaar:
   - indicatieduur / ondersteuningsplan herzien over **6 maanden**
c. Resultaat vergt langere inzet:
   - indicatieduur / ondersteuningsplan herzien over **één jaar**
d. Onderhoudsdosis:
   - indicatieduur / ondersteuningsplan herzien over **twee jaar**
e. Levenslange ondersteuning verwacht
   - indicatieduur evt. onbeperkt
   - of: ondersteuningsplan herzien over **vijf jaar**

Bij de duur van een indicatie is vooral de verwachting van de snelheid van ontwikkeling bij de cliënt bepalend. Als een snelle ontwikkeling

[3] Dit is op basis van de resultaatgebieden zoals die tot en met 2020 actueel waren.

wordt verwacht, dan is eerder een controle of herijking van het indicatiebesluit wenselijk. Als geen snelle ontwikkeling wordt verwacht of sprake is van langdurig onderhoud, dan is een indicatie voor lange duur aangewezen.

7. Indicatieprofielen begeleiding

7.1 Indicatieprofielen begeleiding

In paragaaf 5.2 hebben we aangegeven dat we in de uitvoeringspraktijk op basis van de voorlopige data-analyse vier omvangen van veel voorkomende ondersteuningstijd zien. Deze vier omvangen kennen een beperkte spreiding rond het gemiddelde. Op cliëntniveau wordt door de toegangsmedewerker nader bepaald of het gemiddelde passend is voor de cliënt of dat wat minder of wat meer beter passend is.

Deze vier omvangen zijn:

e. Licht: minder dan 1,0 uur per week
f. Gemiddeld: rond de 2 uur (1-3) per week
g. Bovengemiddeld: rond de 4 uur (3-5) per week
h. Intensief: 6 uur en meer per week

We hebben op basis van alle kenmerken van cliënten (leefgebieden, overige kenmerken cliënt, beoogde resultaten) en vanuit inhoudelijke overwegingen bekeken of voor deze vier omvangen van de begeleiding 'indicatieprofielen' uit te werken zijn.

Dat heeft geleid tot acht indicatieprofielen, zie het schema op de volgende bladzijde.

In bijlage 1 hebben we een overzichtsschema op basis van kenmerken van deze 8 indicatieprofielen opgenomen.

Het deskundigheidsniveau van de begeleiding.
Het benodigde deskundigheidsniveau of de benodigde deskundigheidsniveaus voor een individuele cliënt is afhankelijk van de complexiteit van de ondersteuningsvraag van de cliënt. Het in te zetten deskundigheidsniveau is zeker van belang tijdens de uitvoering en is ook van belang voor het beprijzen van de begeleiding.

	ONTWIKKELGERICHT Begeleiding Ontwikkel	BEHOUD-GERICHT Begeleiding Behoud
Licht	**Begeleiding Ontwikkel 1 (BO-1)** Beperkte problematiek, laag complex, primair ontwikkelingsgericht.	**Begeleiding Behoud 1 (BB-1)** Beperkte problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering, laag complex, primair behoud-gericht
Gemiddeld	**Begeleiding Ontwikkel 2 (BO-2)** Gemiddelde problematiek, gemiddeld complex, primair ontwikkelgericht	**Begeleiding Behoud 2 (BB-2)** Gemiddelde problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering, gemiddeld complex, primair behoud-gericht
Boven-gemiddeld	**Begeleiding Ontwikkel 3 (BO-3)** Complexe of meer omvattende problematiek, primair ontwikkelgericht	**Begeleiding Behoud 3 (BB-3)** Complexe of meer omvattende problematiek, primair behoud-gericht
Intensief	**Begeleiding Ontwikkel 4 (BO-4)** Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico, intensieve begeleiding, primair ontwikkelgericht	**Begeleiding Behoud 4 (BB-4)** Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico, intensieve begeleiding, primair behoud-gericht

7.2 Uitwerking indicatieprofielen Begeleiding

Begeleiding Ontwikkel 1 (BO-1)
Beperkte problematiek, laag complex, primair ontwikkelingsgericht.

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan activerende begeleiding, gericht op bevorderen, aanleren en stimuleren. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is. Vaak is de cliënt of in de laatste fase naar beëindiging van begeleiding of er zijn recent problemen ontstaan waarbij voor een korte periode enige ondersteuning nodig is om deze op te lossen. De cliënt kan zelf problemen oplossen of worden doorgeleid naar voorliggende voorzieningen die de verdere ondersteuning van de cliënt gaan verzorgen. Het te verwachten rendement van de begeleiding is normaal tot hoog.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft een beperkte problematiek, op één of enkele leefgebieden. Dit betreft laag complexe problematiek. Er is sprake van langdurig tekortschietende zelfregie. De cliënt is meewerkend, afspraaktrouw, leerbaar, belastbaar, gemotiveerd om zijn probleem/problemen op te lossen, met een vrij hoge mate van zelfredzaamheid en heeft inzicht in wat er met hem aan de hand is en in de situatie waarin hij verkeert. De eventuele onderliggende problematiek bij de cliënt is stabiel van aard en betreft meestal een enkelvoudige aandoening.

Omgevingskenmerken
Er is geen sprake van risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem.
In het netwerk van de cliënt zijn geen belemmeringen om te komen tot een oplossing van de problemen op korte termijn. Het netwerk kan de cliënt mogelijk juist helpen om tot oplossingen te komen.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt maximaal 1 uur begeleiding per week.
- Dit gebeurt meestal tijdens 1 of 2 contactmomenten per week.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider: Mbo-niveau.

Begeleiding Ontwikkel 2 (BO-2)
Gemiddelde problematiek, gemiddeld complex,
primair ontwikkelgericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan activerende begeleiding en het aanbrengen van structuur, gericht op bevorderen, plannen, aanleren en stimuleren. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is en de cliënt zelf een afspraak kan maken. De situatie van de cliënt is of al verbeterd, er was eerder meer begeleiding nodig of heeft zich ontwikkeld tot dit niveau van problematiek en is onderweg om weer minder problematisch te worden. Met de inzet van deze begeleiding ontwikkelt de cliënt naar een situatie waarin deze minder begeleiding nodig heeft of zelfs naar zelfstandigheid waarbij geen Wmo-begeleiding meer nodig is. Het te verwachten rendement van de begeleiding is hoog.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft een gemiddeld complexe problematiek op enkele leefgebieden. De cliënt is normaal belastbaar, met voldoende intellectueel vermogen en zijn normaal tot goed leerbaar. De cliënt is gemotiveerd om te werken naar een oplossing en is zich bewust van zijn situatie en mogelijkheden.
Eventuele onderliggende problematiek van de cliënt is vaak stabiel, maar kan ook fluctuerend van aard zijn. Er is sprake van een meer complex ziektebeeld.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een klein risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem. In het netwerk van de cliënt zijn geen belemmeringen die een verergering van de problemen veroorzaken. Het kan ook zijn dat het netwerk de cliënt juist steunt om tot oplossing van zijn problemen te komen.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt rond de 2 uur begeleiding per week, binnen een bandbreedte van 1–3 uur.
- Dit gebeurt meestal met rond de 3 contactmomenten per week. Vaak zijn dit 1 of 2 momenten van face to face contact plus contacten op afstand.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider: Mbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Begeleiding Ontwikkel 3 (BO-3)
Complexe of meer omvattende problematiek,
primair ontwikkelgericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan activerende begeleiding, gericht op bevorderen, plannen, aanleren en stimuleren. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is en de cliënt zelf een afspraak kan maken. De ondersteuningsvraag van de cliënt kan wisselen in de tijd. In het proces naar zelfstandigheid wordt geoefend met ander / nieuw gedrag. Met de inzet van deze begeleiding ontwikkelt de cliënt naar een stabiele situatie waarin deze zelf instructies in de praktijk kan brengen, minder begeleiding nodig heeft en mogelijk zelfs naar zelfstandigheid. Het te verwachten rendement van de ruime inzet van begeleiding is hoog.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft complexe problematiek op veel leefgebieden, maar de verwachting is dat met een stevige inzet van begeleiding op korte(re) termijn duidelijk ontwikkeling in de situatie kan plaatsvinden. De cliënten zijn normaal belastbaar, met voldoende intellectueel vermogen, normale leerbaarheid en zijn gemotiveerd. Daarbij is de cliënt zich veelal bewust van zijn situatie en mogelijkheden of er is mogelijkheid tot ontwikkeling van het bewustzijn. Eventuele onderliggende problematiek van de cliënt is vaak fluctuerend van aard. De problematiek kan acute perioden kennen, zoals bij life events zoals scheiding, overlijden en acute psychoses. Dit kan leiden tot ontregeling in de dagelijkse praktijk. De cliënt kent een combinatie van aandoeningen. Er kan sprake zijn van bijkomende problematiek met risico voor ernstige ontregeling, zoals crimineel gedrag, verslaving, verwaarlozing, wat kan leiden tot ontregeling in de dagelijkse praktijk.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een gemiddeld tot eventueel hoog risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem. De cliënt heeft een stabiel netwerk. Het netwerk van de cliënt veroorzaakt over het algemeen geen problemen bij de cliënt en heeft weinig tot geen invloed op de algehele ontwikkeling van de cliënt. Het netwerk kan eventueel juist steunend zijn om te komen tot oplossing van zijn problemen.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt rond de 4 uur begeleiding per week, binnen een bandbreedte van 3-5 uur.
- Dit gebeurt meestal met meerdere contactmomenten per week.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider(s): Mbo-niveau; coördinatie van de inhoud en het proces van de begeleiding: begeleider op Hbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Begeleiding Ontwikkel 4 (BO-4)
Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico, intensieve begeleiding, primair korte termijn ontwikkelgericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan activerende begeleiding, gericht op bevorderen, plannen, aanleren en stimuleren. De cliënt is leerbaar door intensieve herhaling. De cliëntgroep ligt dicht tegen de cliëntgroep van beschermd wonen aan. Dit profiel is passend om instroom van mensen in beschermd wonen te voorkomen. Dit profiel kan ook aan de orde zijn bij uitstroom uit beschermd wonen. De ondersteuning kent naast planbare momenten ook vaak onplanbare momenten, omdat de situatie van de cliënt onvoorspelbaar is en de cliënt de zorgvraag niet of beperkt uit kan stellen. Met de inzet van deze begeleiding ontwikkelt de cliënt naar een situatie waarin deze minder begeleiding nodig heeft en acute problematiek en het hoge risico verminderen. Het te verwachten rendement van de ruime inzet van begeleiding is hoog. Als dit rendement niet wordt gehaald, dan wordt afgeschaald en naar een meer behoud-gerichte doelstelling overgegaan.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft complexe en veelomvattende problematiek op veel leefgebieden. De verwachting is dat met een stevige inzet van begeleiding op korte(re) termijn ontwikkeling in de situatie kan plaatsvinden. De cliënt is weinig tot goed belastbaar, met weinig tot voldoende intellectueel vermogen, weinig tot normale leerbaarheid. De cliënt is redelijk tot hoog gemotiveerd en heeft ambitie om zijn situatie te verbeteren. Daarbij kan hij zich zowel weinig, is meestal normaal als goed bewust zijn van zijn situatie en mogelijkheden of er is mogelijkheid tot ontwikkeling van het bewustzijn. Er is sprake van een combinatie van aandoeningen, de onderliggende problematiek van de cliënt is stabiel of fluctuerend van aard, maar kan ook acute perioden kennen. Er kan sprake zijn van bijkomende problematiek met risico voor ernstige ontregeling, zoals crimineel gedrag, verslaving, verwaarlozing. Dit kan leiden tot ontregeling in de dagelijkse praktijk.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een gemiddeld tot hoog risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem, zoals bijvoorbeeld een dreigende uithuiszetting.
De omgeving van de cliënt veroorzaakt geen problemen bij de cliënt en is mogelijk juist steunend zijn om te komen tot oplossing van zijn problemen.
Veelal is de keten betrokken bij deze cliëntgroep in de vorm van politie en VHH.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt 6 uur of meer begeleiding per week.
- Er is sprake van dagelijks of bijna dagelijks contact, eventueel ook met meerdere contactmomenten per dag.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider(s):Hbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Begeleiding Behoud 1 (BB-1)
Beperkte problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering,
laag complex, primair behoud-gericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan stabiliserende begeleiding, gericht op onderhoud en behoud. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is. De verwachting ten aanzien van de ontwikkeling van de situatie van de cliënt is dat deze gelijk blijft en eventueel geleidelijk achteruitgaat. Met deze extensieve begeleiding blijven de problemen van de cliënt onder controle en kan deze zijn leven verder bijna zelfstandig leven. Het te verwachten rendement van de begeleiding is normaal.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft een beperkte problematiek, op enkele leefgebieden. Dit betreft laag complexe problematiek. De cliënt is meewerkend, afspraaktrouw, belastbaar, gemotiveerd om zijn probleem/problemen op te lossen, met een redelijke mate van zelfredzaamheid en heeft inzicht in wat er met hem aan de hand is en in de situatie waarin hij verkeert. De cliënt is minder leerbaar, waardoor het niet lukt om de stap naar volledige zelfstandigheid of zelfstandigheid met ondersteuning vanuit voorliggende voorzieningen te zetten. Er is sprake van langdurig tekortschietende zelfregie. De eventuele onderliggende problematiek bij de cliënt is stabiel van aard.

Omgevingskenmerken
Er is geen sprake van risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem.
In het netwerk van de cliënt zijn geen belemmeringen die een verergering van de problemen veroorzaken. Het netwerk kan eventueel bijdragen aan het stabiel blijven van de situatie van de cliënt.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt maximaal 1 uur begeleiding per week.
- Dit gebeurt meestal tijdens 1 of 2 contactmomenten per week.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider: Mbo-niveau.

Begeleiding Behoud 2 (BB-2)
Gemiddelde problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering, gemiddeld complex, primair behoud-gericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan stabiliserende begeleiding, gericht op ondersteunen, stimuleren, plannen, gezamenlijk uitvoeren en overnemen. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is en de cliënt zelf een afspraak kan maken. Doel van de begeleiding is het stabiel houden van de situatie van de cliënt, samen oppakken van zaken en observeren en signaleren om escalatie van problemen te voorkomen. De verwachting ten aanzien van de ontwikkeling van de situatie van de cliënt is dat deze gelijk blijft en eventueel achteruitgaat. Het te verwachten rendement van de begeleiding is hoog.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft een gemiddelde problematiek, op enkele leefgebieden. De eventuele onderliggende problematiek bij de cliënt is fluctuerend van aard en kan ook acute perioden kennen. De cliënt werkt mee aan de begeleiding en is afspraaktrouw, met een redelijke mate van zelfstandigheid. De cliënt is normaal tot weinig gemotiveerd om zijn probleem/problemen op te lossen. De cliënt is beperkt leerbaar met een lage belastbaarheid. Het lukt niet of slechts heel langzaam om te ontwikkelen naar een hogere mate van zelfstandigheid. De cliënt heeft weinig tot normaal inzicht in wat er met hem aan de hand is en in de situatie waarin hij verkeert. De cliënt heeft vaak een verminderd vermogen tot reguleren van emoties.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een gemiddeld tot hoog risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem. Deze cliënt heeft vaak een beperkter netwerk. Het netwerk kan neutraal zijn, kan ondersteunend zijn om de situatie stabiel te houden, maar het gebeurt ook dat het netwerk de problemen van de cliënt juist groter maakt.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt rond de 2 uur begeleiding per week, binnen een bandbreedte van 1–3 uur.
- Dit gebeurt meestal met rond de 3 contactmomenten per week. Vaak zijn dit 1 of 2 momenten van face to face contact plus contacten op afstand.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider: Mbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Begeleiding Behoud 3 (BB-3)
Complexe of meer omvattende problematiek,
primair behoud-gericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan stabiliserende begeleiding, gericht op ondersteunen, stimuleren, plannen, gezamenlijk uitvoeren en overnemen. De ondersteuning is meestal planbaar, omdat de situatie van de cliënt voorspelbaar is en de cliënt zelf een afspraak kan maken.
Het lukt niet of heel langzaam om te ontwikkelen naar een hogere mate van zelfstandigheid, de begeleiding is daarmee primair langdurend behoud-gericht.
Er kan sprake zijn van enige vooruitgang, maar deze kan ook achteruit gaan. Het te verwachten rendement van de begeleiding is normaal.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft complexe problematiek op veel leefgebieden. De verwachting ten aanzien van de ontwikkeling van de situatie van de cliënt is dat deze gelijk blijft.
De eventuele onderliggende problematiek bij de cliënt is fluctuerend van aard. De problematiek kan acute perioden kennen, zoals bij life events zoals scheiding, overlijden en acute psychoses.
Er kan sprake zijn van bijkomende problematiek met risico voor ernstige ontregeling, zoals crimineel gedrag, verslaving, verwaarlozing, wat kan leiden tot ontregeling in de dagelijkse praktijk.
De cliënt is weinig gemotiveerd om zijn probleem/problemen op te lossen. De cliënt is beperkt leerbaar met een lage belastbaarheid en heeft weinig intellectueel vermogen.
De cliënt heeft weinig tot redelijk inzicht in wat er met hem aan de hand is en in de situatie waarin hij verkeert. Er kan sprake zijn van een explosief karakter bij de cliënt. De cliënt kan zorg mijdend zijn, wispelturig in zijn gedrag en overlast gevend zijn.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een gemiddeld tot hoog risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem.
Deze cliëntengroep heeft vaak een beperkter en instabieler netwerk. Het netwerk kan neutraal of ondersteunend zijn om de situatie stabiel te houden of iets te verbeteren, maar de omgeving kan de problemen van de cliënt juist groter maakt.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt rond de 4 uur begeleiding per week, binnen een bandbreedte van 3-5 uur.
- Dit gebeurt meestal met meerdere contactmomenten per week.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider(s): Mbo-niveau; coördinatie van de inhoud en het proces van begeleiding: begeleider op Hbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Begeleiding Behoud 4 (BB-4)
Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico,
intensieve begeleiding, primair behoud-gericht

Aard van de ondersteuning
De cliënt heeft behoefte aan stabiliserende begeleiding, gericht op ondersteunen, gezamenlijk uitvoeren en overnemen. De ondersteuning is vaak onplanbaar, omdat de situatie van de cliënt onvoorspelbaar is en de cliënt de zorgvraag niet uit kan stellen.
De cliëntgroep ligt dicht tegen de cliëntgroep van beschermd wonen aan. Dit profiel is passend om te voorkomen dat mensen in beschermd wonen stromen of ter voorkoming van instroom. De begeleiding is primair gericht op het stabiliseren van de situatie, eventueel met een kleine ontwikkelcomponent. Het te verwachten rendement van de begeleiding is normaal. Als het niet lukt om de situatie van de cliënt stabiel te houden, dan is voor deze cliënten meestal begeleid wonen aangewezen.

Cliëntkenmerken
Deze cliëntengroep heeft complexe en veelomvattende problematiek op veel leefgebieden. Hierbij is de verwachting dat er geen of weinig ontwikkeling mogelijk is voor de cliënt.
De cliënt is weinig belastbaar, heeft weinig intellectueel vermogen en is weinig leerbaar. De motivatie van de cliënt is laag en hij is zich weinig bewust zijn van zijn situatie en mogelijkheden. De cliënt kan zorg mijdend zijn, wispelturig in zijn gedrag en overlast gevend zijn.

Er is sprake van een combinatie van aandoeningen, de onderliggende problematiek van de cliënt kan stabiel zijn, maar is vaak fluctuerend van aard en kan ook acute perioden kennen. Er kan sprake zijn van bijkomende problematiek met risico voor ernstige ontregeling, zoals crimineel gedrag, verslaving, verwaarlozing. Dit kan leiden tot ontregeling in de dagelijkse praktijk.

Omgevingskenmerken
Er is sprake van een hoog risico voor de veiligheid van de cliënt en/of zijn gezinssysteem. Het netwerk van de cliënt kan bijdragen aan de problemen van de cliënt. Vaak is sprake van een beperkt en instabiel netwerk.
Veelal is de keten betrokken bij deze cliëntgroep in de vorm van politie en VHH.

Beoogde inzet
- De cliënt krijgt 6 uur of meer begeleiding per week.
- Er is sprake van dagelijks of bijna dagelijks contact, eventueel ook met meerdere contactmomenten per dag.
- Het benodigd deskundigheidsniveau van de begeleider(s):Hbo-niveau.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

7.3 Finetunen omvang indicatie

Als is bepaald in welk indicatieprofiel een cliënt 'het beste past', dan is het vervolgens van belang om te bezien of deze cliënt op het gemiddelde of duidelijk lager of duidelijk hoger in de bandbreedte moet worden geïndiceerd. Dat vergt verder finetunen op cliëntniveau.

Dit gebeurt op basis van dezelfde kenmerken als hiervoor al aangegeven (belastbaarheid, intellectueel vermogen, lerend vermogen, motivatie en ambitie, risico, zelfinzicht en ziektebesef). De toegangsmedewerker maakt op basis van kennis en ervaring een gemotiveerde inschatting of de cliënt afgezet tegen de 'gemiddelde cliënt in het indicatieprofiel' op gemiddeld of laag of hoog binnen de bandbreedte van het profiel moet worden geïndiceerd.

De ondersteuningsmogelijkheden van het netwerk van de cliënt speelt hierbij ook een rol:

- Geen netwerk:
  → geen invloed binnen de bandbreedte
- Netwerk met ondersteuningscapaciteit:
  → lager in de bandbreedte
- Netwerk oorzaak van extra problemen:
  → hoger in de bandbreedte

Dit onderdeel is nog in ontwikkeling. De komende tijd wordt door de gemeenten data vastgelegd over de afgegeven indicaties. De verwachting is dat op basis van deze data meer inzicht wordt verkregen over het finetunen van de indicaties. Waardoor in deze stap specifieker kan worden aangegeven op basis van welke informatie de specifieke uren per cliënt kunnen worden vastgesteld.

8. Indicatieprofielen groepsbegeleiding

8.1 Indicatieprofielen groepsbegeleiding

Bij de indicatiestelling voor groepsbegeleiding binnen de Wmo zien we twee belangrijke hoofddoelstellingen:

a. Voor een deel van de cliënten is de primaire doelstelling van de groepsbegeleiding het bieden van ontlasting aan mantelzorg/netwerk. Zodat de cliënt samen of alleen zo lang mogelijk in een zelfstandige huisvestingssituatie kan verblijven. Aan de cliënt zelf wordt een zinvolle daginvulling geboden en deze wordt gesteund en gestimuleerd ten aanzien van het persoonlijk functioneren. Dit betreft veelal, maar niet uitsluitend, ouderen.

b. Voor een ander deel van de cliënten is de primaire doelstelling het bieden van een zinvolle daginvulling, ter vervanging van werk of studie. Waarbij de cliënt ook wordt gesteund en gestimuleerd ten aanzien van het persoonlijk functioneren. Hierbij kan sprake zijn van het bieden van ontlasting aan mantelzorg/netwerk.

In paragaaf 5.4 hebben we aangegeven dat we in de uitvoeringspraktijk op basis van de data-analyse de volgende aantallen dagdelen groepsbegeleiding bij cliënten zien:

- 1-2 dagdelen (1 dag) per week ongeveer 40%
- 3-4 dagdelen (2 dagen) per week ongeveer 40%
- 5-6 dagdelen (3 dagen) per week ongeveer 15%
- 7 of meer dd'en / week ongeveer 5%

Op basis van de gesprekken met de deskundigen van de zorgaanbieders constateren we dat ook bij groepsbegeleiding sprake is van een onderverdeling naar primair behoud-gerichte ondersteuning en primair ontwikkelingsgerichte ondersteuning van cliënten.

Verder is besproken wat een in de praktijk werkzame samenvoeging van de omvang en de primaire resultaatgebieden (behoud-gericht of ontwikkelingsgericht) van de groepsbegeleiding is.
Hier kwam het volgende uit:

- Behoud-gericht:
  - 1-4 dagdelen per week (1 of 2 dagen)
    of
  - 5-9 dagdelen per week (3 of 4,5 dagen)
- Ontwikkelingsgericht:
  - 1-4 dagdelen per week (1 of 2 dagen)
    of
  - 5-9 dagdelen per week (3 tot 4,5 dagen)

Daarbij zijn de volgende sleutelfactoren aangegeven op de vraag wanneer nu sprake is van primair behoud-gericht of ontwikkelingsgericht en welke omvang daarbij dan aan de orde is.

Behoud-gericht of ontwikkelgericht:

- Bepalende factor is met name het lerend vermogen van de cliënt en daarna volgen de mate van zelfinzicht en het ziektebesef.
- Als de cliënt hier hoger op scoort, dan is sprake van een primair ontwikkelingsgerichte doelstelling van de ondersteuning middels groepsbegeleiding.

Aantal dagdelen groepsbegeleiding:

- Bepalende factor is met name de belastbaarheid van de cliënt en vervolgens de motivatie en ambitie van de cliënt.
- Hierbij is ook de draagkracht van de mantelzorg of het steunsysteem een belangrijke factor, die de voornoemde factoren nog kan versterken of eventueel kan overrulen. Als deze draagkracht laag is, kan doordoor een groter aantal dagdelen groepsbegeleiding noodzakelijk zijn om het gehele cliëntsysteem blijvend te kunnen laten functioneren.

Op basis van de onderverdeling naar inhoud en omvang hebben we vier indicatieprofielen uitgewerkt voor Wmo-groepsbegeleiding. In het proces van indicatiestelling is de eerste vraag welk van deze indicatieprofielen het meest aangewezen is. Vervolgens wordt binnen de ruimte van het profiel bepaalt wat precies de omvang in de indicatie wordt voor de cliënt.

Op de volgende bladzijde hebben we deze profielen in een overzichtsschema gezet. Daarna volgen de nadere uitwerkingen van de vier profielen. Tot slot hebben we hiervan ook een inhoudelijk overzichtsschema opgenomen in bijlage 2.

	ONTWIKKELGERICHT	BEHOUD-GERICHT
1 – 4 Dagdelen	**Groepsbegeleiding Ontwikkel – 1 (GBO-1)** Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)	**Groepsbegeleiding Behoud – 1 (GBB-1)** Doel: ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden, (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)
5 – 9 Dagdelen	**Groepsbegeleiding Ontwikkel – 2 (GBO-2)** Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)	**Groepsbegeleiding Behoud – 2 (GBB-2)** Doel ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden, (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)

8.2 Uitwerking indicatieprofielen Groepsbegeleiding

Groepsbegeleiding Ontwikkel - 1 (GBO-1) Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt (doelgroep somatisch, NAH, jongvolwassenen)
Aard van de ondersteuning De cliënt heeft behoefte aan ontwikkelingsgerichte begeleiding, gericht op doorgroei naar een hoger niveau van functioneren. De groepsbegeleiding is gericht op het oefenen met activiteiten, waardoor de cliënt (nieuwe) vaardigheden kan ontwikkelen. Ook kan de cliënt worden aangeleerd hoe hij/zij kan omgaan met beperking(en). Binnen de ontwikkelgerichte groepsbegeleiding wordt geen therapie gegeven, er is dan ook geen sprake van behandeling binnen de groepsbegeleiding. De cliënt heeft behoefte aan positieve ervaringen en zo mogelijk afwisseling. Bij elke cliënt worden individuele doelen opgesteld en besproken hoe de resultaten behaald gaan worden. Voor deze cliënten is een groepsdynamiek van belang om de resultaten te behalen. De groepsbegeleiding dient vaak ook om de woonsituatie van de cliënt in stand te kunnen houden waarvoor de mantelzorg en het steunsysteem van de cliënt moeten worden ontlast. Er is sprake van een normaal tot hoge complexiteit van de ondersteuning. **Cliëntkenmerken** De cliënt is laag belastbaar. In relatie tot de beperking of aandoening kan sprake zijn van weinig tot goed intellectueel vermogen en een normaal tot goed lerend vermogen, zelfinzicht, ambitie en motivatie. Er is meestal sprake van stabiele problematiek bij de cliënt, deze kan eventueel fluctuerend zijn. De verwachting ten aanzien van de situatie van de cliënt is dat deze kan verbeteren. **Omgevingskenmerken** Er is sprake van een laag tot normaal risico voor de veiligheid van de cliënt zelf als deze geen groepsbegeleiding ontvangt. De cliënt vormt in het algemeen geen gevaar voor de omgeving. De draagkracht van de mantelzorg of het steunsysteem is laag, normaal of goed. **Beoogde inzet** • 1 tot 4 dagdelen groepsbegeleiding per week

Groepsbegeleiding Ontwikkel - 2 (GBO-2)
Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt
(doelgroep somatisch, NAH, jongvolwassenen)

Aard van de ondersteuning

De cliënt heeft behoefte aan ontwikkelingsgerichte begeleiding, gericht op doorgroei naar een hoger niveau van functioneren. De groepsbegeleiding is gericht op het oefenen met activiteiten, waardoor de cliënt (nieuwe) vaardigheden kan ontwikkelen. Ook kan de cliënt worden aangeleerd hoe hij/zij kan omgaan met beperking(en). Binnen de ontwikkelgerichte groepsbegeleiding wordt geen therapie gegeven, er is dan ook geen sprake van behandeling binnen de groepsbegeleiding. De cliënt heeft behoefte aan positieve ervaringen en zo mogelijk afwisseling. Bij elke cliënt worden individuele doelen opgesteld en besproken hoe de resultaten behaald gaan worden. Voor deze cliënten is een groepsdynamiek van belang om de resultaten te behalen. De groepsbegeleiding dient vaak ook om de woonsituatie van de cliënt in stand te kunnen houden waarvoor de mantelzorg en het steunsysteem van de cliënt moeten worden ontlast. Er is sprake van een normaal tot hoge complexiteit van de ondersteuning.

Cliëntkenmerken

De cliënt is normaal tot goed belastbaar. In relatie tot de beperking of aandoening kan sprake zijn van weinig tot goed intellectueel vermogen en een normaal tot goed lerend vermogen, zelfinzicht, ambitie en motivatie. Door deze eigenschappen is de cliënt in staat meerdere dagen groepsbegeleiding te volgen, waardoor de cliënt snelle(re) stappen in de ontwikkeling kan maken dan wanneer de cliënt minder dagen groepsbegeleiding zou ontvangen.
Er is meestal sprake van stabiele problematiek bij de cliënt, deze kan eventueel fluctuerend zijn.
De verwachting ten aanzien van de situatie van de cliënt is dat deze kan verbeteren.

Omgevingskenmerken

Er is sprake van een laag tot normaal risico voor de veiligheid van de cliënt zelf als deze geen groepsbegeleiding ontvangt. De cliënt vormt in het algemeen geen gevaar voor de omgeving.
De draagkracht van de mantelzorg of het steunsysteem is laag, normaal of goed.

Beoogde inzet

- 5 tot 9 dagdelen groepsbegeleiding per week

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Groepsbegeleiding Behoud - 1 (GBB-1)
Doel: ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden
(doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)

Aard van de ondersteuning

De cliënt heeft behoefte aan groepsbegeleiding, gericht op ondersteunen en behoud van vaardigheden. De ondersteuning gebeurt door de medewerkers met "de handen op de rug". De cliënt heeft behoefte aan een zinvolle daginvulling. Doel van de ondersteuning is de woonsituatie van de cliënt in stand te kunnen houden, waarvoor de mantelzorg en het steunsysteem van de cliënt moeten worden ontlast. Bij de groepsbegeleiding worden de cliënten lichamelijk en geestelijk gestimuleerd, met als doel de vaardigheden van de cliënt te behouden. Dit wordt binnen de groepsbegeleiding gedaan op een belevingsgerichte manier: door middel van activiteiten die aansluiten bij de belevingswereld van de cliënten worden de cliënten gestimuleerd en geactiveerd. De ondersteuning binnen de groepsbegeleiding is groepsgericht, maar er wordt rekening gehouden met de ondersteuning die iedere individuele cliënt nodig heeft. Profiel 1 is aan de orde als de mantelzorg hiermee voldoende is ondersteund en/of als sprake is van een lage belastbaarheid van de cliënt. Er is sprake van een laag complexe ondersteuning.

Cliëntkenmerken

De cliënt is laag belastbaar en heeft door de beperking of aandoening weinig lerend vermogen en vaak weinig zelfinzicht. De cliënt heeft weinig ambitie en motivatie.
Er is meestal sprake van stabiele problematiek bij de cliënt, deze kan eventueel fluctuerend zijn.
De verwachting ten aanzien van de situatie van de cliënt is meestal dat deze geleidelijk achteruitgaat. Voor een deel van de cliënten blijft de situatie langere tijd gelijk.

Omgevingskenmerken

Er is sprake van een normaal tot hoog risico voor de veiligheid van de cliënt zelf als deze geen groepsbegeleiding ontvangt. De cliënt vormt in het algemeen geen gevaar voor de omgeving.
De draagkracht van de mantelzorg of het steunsysteem is normaal en eventueel laag.

Beoogde inzet

- 1 tot 4 dagdelen groepsbegeleiding per week

Groepsbegeleiding Behoud - 2 (GBB-2)
Doel: ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden
(doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)

Aard van de ondersteuning

De cliënt heeft behoefte aan groepsbegeleiding, gericht op ondersteunen en behoud van vaardigheden. De ondersteuning gebeurt door de medewerkers met "de handen op de rug". De cliënt heeft behoefte aan een zinvolle daginvulling. Doel van de ondersteuning is de woonsituatie van de cliënt in stand te kunnen houden, waarvoor de mantelzorg en het steunsysteem van de cliënt moeten worden ontlast. Bij de groepsbegeleiding worden de cliënten lichamelijk en geestelijk gestimuleerd, met als doel de vaardigheden van de cliënt te behouden. Dit wordt binnen de groepsbegeleiding gedaan op een belevingsgerichte manier: door middel van activiteiten die aansluiten bij de belevingswereld van de cliënten worden de cliënten gestimuleerd en geactiveerd. De ondersteuning binnen de groepsbegeleiding is groepsgericht, maar er wordt rekening gehouden met de ondersteuning die iedere individuele cliënt nodig heeft. Profiel 2 is aan de orde als de mantelzorg hiermee voldoende is ondersteund vanwege lage belastbaarheid en/of als sprake is van een redelijke belastbaarheid van de cliënt. Er is sprake van een laag tot normale complexiteit van de ondersteuning.

Cliëntkenmerken

De cliënt is normaal tot goed belastbaar en heeft door de beperking of aandoening weinig intellectueel en lerend vermogen en vaak weinig zelfinzicht. De cliënt heeft weinig ambitie en motivatie. Er kan ook sprake zijn van een normale motivatie van de cliënt, die juist maakt dat meer dagdelen groepsbegeleiding worden gewenst.
Er is meestal sprake van stabiele problematiek bij de cliënt, deze kan eventueel fluctuerend zijn.
De verwachting ten aanzien van de situatie van de cliënt is meestal dat deze geleidelijk achteruitgaat. Voor een deel van de cliënten blijft de situatie langere tijd gelijk.

Omgevingskenmerken

Er is sprake van een normaal tot hoog risico voor de veiligheid van de cliënt zelf als deze geen groepsbegeleiding ontvangt. De cliënt vormt in het algemeen geen gevaar voor de omgeving.
De draagkracht van de mantelzorg of het steunsysteem is laag.

Beoogde inzet

- 5 tot 9 dagdelen groepsbegeleiding per week

1
2
3
4
5
6
7
8
9

8.3 Finetunen omvang indicatie

Als is bepaald in welk indicatieprofiel een cliënt 'het beste past', dan is het vervolgens van belang om te bezien of deze cliënt op het gemiddelde of duidelijk lager of duidelijk hoger in de bandbreedte moet worden geïndiceerd. Dat vergt verder finetunen op cliëntniveau.

Dit gebeurt op basis van dezelfde kenmerken als hiervoor al aangegeven (belastbaarheid, intellectueel vermogen, lerend vermogen, motivatie en ambitie, risico, zelfinzicht en ziektebesef). De toegangsmedewerker maakt op basis van kennis en ervaring een gemotiveerde inschatting of de cliënt afgezet tegen de 'gemiddelde cliënt in het indicatieprofiel' op gemiddeld of laag of hoog binnen de bandbreedte van het profiel moet worden geïndiceerd.

Indien het groepsbegeleiding betreft dat is gericht op behoud van vaardigheden, speelt vaak de belastbaarheid van het netwerk een grote rol in het toekennen van het aantal dagdelen. Daarnaast speelt de belastbaarheid van de cliënt een grote rol in het toekennen van het aantal dagdelen. Tussen deze twee onderdelen moet, samen met de betrokkenen een balans worden gevonden.

Wanneer de groepsbegeleiding gericht is op ontwikkeling, speelt de belastbaarheid , het lerend vermogen en het verwachte rendement een grote rol. Hierbij kan een afweging worden gemaakt tussen een relatief groot aantal dagdelen in korte termijn als de cliënt goed belastbaar en leerbaar is en de verwachting hoog is. Als de leerbaarheid en de belastbaarheid minder groot is, dan wordt vaker een minder aantal dagdelen ingezet, maar voor langere tijd.

Dit onderdeel is nog in ontwikkeling. De komende tijd wordt door de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek data vastgelegd over de afgegeven indicaties. De verwachting is dat op basis van deze data meer inzicht wordt verkregen over het finetunen van de indicaties, waardoor in deze stap specifieker kan worden aangegeven op basis van welke informatie de specifieke uren per cliënt kunnen worden vastgesteld.

9. Conclusies, aanbevelingen

9.1 Conclusies

In opdracht van en vooral in samenwerking met de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein zijn we in een ontwikkeltraject gestapt. Een ontwikkeltraject met als doel te komen tot een Normenkader voor Wmo-begeleiding. Een normenkader dat ondersteunend is voor het bepalen van de aard, omvang en duur van de ondersteuning die inwoners van de gemeenten, op maat, nodig hebben. In de vorm van begeleiding (individueel) en groepsbegeleiding (dagbesteding in groepsverband).

Bij aanvang van het traject was het duidelijk dat sprake was van een zoektocht naar iets nieuws. Een dergelijk normenkader is zover ons bekend is nog niet elders ontwikkeld. Er is wel behoefte aan zo'n normenkader. Omdat het consulenten van de gemeente helpt, omdat het richting en duidelijkheid geeft. Tegelijk zijn alle betrokkenen zich ook bewust dat het een traject met onzekerheden is. Vooral omdat de begeleiding onder de Wmo veelzijdig en veelkleurig is. Het gaat om ondersteuning van mensen, met heel verschillende ondersteuningsbehoefte en met een grote diversiteit van vormen van ondersteuning. Vraag is of het wel mogelijk is daarvoor zoiets als een normenkader te ontwikkelen.

Tijdens een intensief proces met in eerste instantie medewerkers van de gemeenten en daarna met deskundigen uit het veld werkzaam bij aanbieders van begeleiding voor inwoners van de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein zijn we aan de slag gegaan met het concretiseren van een normenkader. Dat heeft veel mooie gesprekken opgeleverd en heel veel inzicht in hoe er wordt gewerkt en wat afwegingen en keuzes zijn bij het bepalen van de voor cliënten benodigde ondersteuning. En het heeft ook vertwijfeling, terugkeren op eerder gekozen koersen en steeds verder doorgraven ingehouden.

In deze rapportage ligt nu een eerste versie van een Normenkader Wmo-begeleiding voor. Een eerste versie die voor consulenten en aanbieders en cliënten houvast kan bieden bij het bepalen van de benodigde aard, omvang en duur van de Wmo-begeleiding. Zowel in de vorm van begeleiding als groepsbegeleiding. Een eerste versie die in de praktijk kan worden toegepast, uitgeprobeerd en getoetst. Een eerste versie die het verdient om door te worden ontwikkeld. Dat doen we in ieder geval in samenspraak met andere gemeenten, in soortgelijke ontwikkeltrajecten. En daar willen we ook graag een vervolg aan geven samen met de gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein.

De kern van dit normenkader is een soort van viertrapsraket, waarbij overigens geen totaal nieuwe manieren van doen worden geïntroduceerd. Het biedt een nader kader voor goed vakmanschap van alle betrokkenen bij het bepalen van de benodigde ondersteuning voor inwoners van de gemeenten. Een viertrapsraket met de volgende trappen:

- integrale analyse van de ondersteuningsvraag van de inwoner;
- bepalen van oplossingsmogelijkheden voor deze ondersteuningsvraag vanuit eigen kracht van de cliënt, kracht van het netwerk en mogelijkheden vanuit op de Wmo voorliggende voorzieningen en regelingen;
- vaststellen van de met de cliënt te behalen resultaten;
- bepalen van de aard, omvang en duur van de op grond van de Wmo te bieden ondersteuning.

Met de te behalen resultaten, de aard, omvang en duur van de ondersteuning is geduid WAT er moet gebeuren. Het is daarna aan de cliënt en haar of zijn aanbieder(s) om invulling te geven aan HOE dit wordt gerealiseerd.

9.2 Aanbevelingen

Deze eerste versie van het Normenkader Wmo-begeleiding kan worden getoetst in de praktijk en kan verder worden verreikt. Daarvoor zijn praktijkervaringen nodig en daarvoor is data-verzameling in de praktijk nodig. Data-verzameling gericht op het verzamelen van proces- en inhoudelijke informatie gericht op het verder kunnen ontwikkelen van het normenkader begeleiding. Indien mogelijk zou het goed zijn het ontwikkelen en testen en door ontwikkelen van het normenkader met meerdere gemeenten tegelijk te doen. Om een breder palet aan ervaringen op te doen en de vragen en inzichten te verbreden.

In het kader van de data-verzameling gaat het in ieder geval om de volgende informatie per cliënt (anoniem en niet-herleidbaar):

- scores op leefgebieden;
- door cliënt ervaren beperkingen;
- grondslag(en);
- leeftijd;
- de te behalen resultaten;
- het intellectueel functioneren van de cliënt;
- het lerend vermogen van de cliënt;
- de motivatie van de cliënt;
- zelfinzicht van de cliënt in eigen handelen en eigen mogelijkheden;
- ziektebesef van de cliënt;
- de problematiek van de cliënt is: stabiel / fluctuerend / acuut;
- verwachting ontwikkeling situatie cliënt: verbetering / gelijk blijvend, stabiel / achteruitgang;
- verwacht rendement: hoe veel rendement of resultaat zal de ondersteuning opleveren?
- risico: wat zijn de gevolgen voor cliënt en samenleving als geen dan wel als meer of minder intensieve begeleiding wordt geboden?
- het best passende / de best passende indicatieprofiel / indicatieprofielen voor de cliënt;
- de gronden waarop de finetuning van de omvang van de te indiceren ondersteuning wordt bepaald;
- de definitieve omvang van de geïndiceerde ondersteuning
- de gronden waarop een bepaalde duur van de ondersteuning wordt bepaald;
- de duur van de indicatie;
- evaluatie van de toegangsmedewerker over het proces van indiceren met behulp van het normenkader voor deze cliënt.

Ter voorbereiding van de start van de registratie moet nog nader en in direct overleg met betrokkenen worden gepreciseerd wat en hoe wordt geregistreerd. In principe is dit allemaal informatie die nodig is tijdens het proces van indicatiestelling, er hoeft geen extra informatie te worden verzameld. Dat laat onverlet dat het vastleggen van deze informatie wel een extra inspanning van de toegangsmedewerkers zal vragen.

Deze registratie is in eerste instantie gedurende drie maanden te realiseren. Na twee maanden kunnen de dan beschikbare data worden geanalyseerd en kan worden bepaald of en zo ja hoe veel langer dan drie maanden registratie nodig is. Op basis van analyse van de data kan het normenkader daarna verder worden doorontwikkeld.

Bijlage 1. Indicatieprofielen Wmo-begeleiding

		Begeleiding Ontwikkel – 1 (BO-1) (beperkt – ontwikkel)			Begeleiding Ontwikkel – 2 (BO-2) (gemiddeld – ontwikkel)			Begeleiding Ontwikkel – 3 (BO-3) (complex – ontwikkel)			Begeleiding Ontwikkel – 4 (BO-4) (zeer complex – risico – ontwikkel)		
		Beperkte problematiek, laag complex, primair ontwikkelingsgericht			Gemiddelde problematiek, gemiddeld complex, primair ontwikkelgericht			Complexe of meer omvattende problematiek, Primair ontwikkelgericht (korte termijn)			Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico, intensieve begeleiding, primair korte termijn ontwikkelgericht		
	Kenmerken cliënt												
1	Belastbaarheid cliënt?		normaal	goed		normaal			normaal			normaal	
2	Intellectueel vermogen cliënt?		normaal	goed		normaal			normaal			normaal	
3	Lerend vermogen cliënt?		normaal	goed		normaal	goed		normaal			normaal	
4	Motivatie en ambitie cliënt?			hoog		normaal			normaal			normaal	
5	Risico voor cliënt en omgeving?	hoog					laag	hoog	normaal		hoog	normaal	
6	Zelfinzicht cliënt eigen handelen en mogelijkheden?			goed		normaal	goed		normaal			normaal	
7	Ziektebesef cliënt?		normaal	goed		normaal	goed		normaal			normaal	
8	Problematiek is: stabiel, fluctuerend, acuut	stabiel			stabiel	fluctuerend			fluctuerend	acuut		fluctuerend	acuut
9	Verwachting is: verbetering, gelijk blijven, achteruitgang	verbetering	gelijk		verbetering	gelijk		verbetering	gelijk		verbetering	gelijk	
	Kenmerken ondersteuning												
	Aantal te bereiken resultaten?	2-4				4-6		4-6			4-6		
	Complexiteit te bieden ondersteuning?	laag				gemiddeld				hoog			hoog
	Verwachting rendement?		normaal	hoog			hoog			hoog			hoog
	Omvang	Minder dan 1 uur / week			Rond de 2 uur (1 -3) per week			Rond de 4 uur (3 -5) per week			6 uur of meer per week		
	Aantal contactmomenten/week	1 tot 2 contactmomenten / week			3 contactmomenten / week			meer dan 3 contactmomenten / week			(bijna) dagelijks contact		
	Benodigd deskundigheidsniveau	Mbo			Mbo			Mbo	Hbo supervisie			Hbo	

MW/20/2051/nkbsg

		Begeleiding Behoud - 1 (BB-1) (beperkt – behoud)			Begeleiding Behoud – 2 (BB-2) (gemiddeld - behoud)			Begeleiding Behoud – 3 (BB-3) (complex – behoud)			Begeleiding Behoud – 4 (BB-4) (zeer complex – risico – behoud)		
		Beperkte problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering, laag complex, primair behoud-gericht			Gemiddelde problematiek, weinig mogelijkheden tot verbetering gemiddeld complex, primair behoud-gericht			Complexe of meer omvattende problematiek, Primair langdurend behoud-gericht			Complexe veelomvattende problematiek, hoog risico, intensieve begeleiding, primair behoud-gericht		
	Kenmerken cliënt												
1	Belastbaarheid cliënt?	laag			laag			laag			Laag		
2	Intellectueel vermogen cliënt?	weinig			weinig			weinig			weinig		
3	Lerend vermogen cliënt?	weinig			weinig			weinig			weinig		
4	Motivatie en ambitie cliënt?	weinig			weinig	normaal		weinig			weinig		
5	Risico voor cliënt en omgeving?		normaal	laag	hoog	normaal		hoog	normaal		hoog		
6	Zelfinzicht cliënt eigen handelen en mogelijkheden?	weinig			weinig	normaal		weinig	normaal		weinig		
7	Ziektebesef cliënt?	weinig			weinig	normaal		weinig	normaal		weinig		
8	Problematiek is: stabiel, fluctuerend, acuut	stabiel				fluctuerend	acuut		fluctuerend	acuut	stabiel	fluctuerend	acuut
9	Verwachting is: verbetering, gelijk blijven, achteruitgang		gelijk	achteruit		gelijk	achteruit		gelijk			gelijk	
	Kenmerken ondersteuning												
	Aantal te bereiken resultaten?	2-4				4-6							
	Complexiteit te bieden ondersteuning?	laag				gemiddeld		4-6			6 of meer		
	Verwachting rendement?	laag				normaal			gemiddeld		laag	normaal	
									normaal		laag	normaal	
	Omvang	Minder dan 1 uur / week			Rond de 2 uur (1 -3) per week			Rond de 4 uur (3 -5) per week			6 uur of meer per week		
	Aantal contactmomenten/week	1 tot 2 contactmomenten / week			3 contactmomenten / week			meer dan 3 contactmomenten / week			(bijna) dagelijks contact		
	Benodigd deskundigheidsniveau	Mbo			Mbo			Mbo	Hbo supervisie			Hbo	

1 2 3 4 5 6 7 8 9

MW/20/2051/nkbsg

Bijlage 2. Indicatieprofielen Wmo-groepsbegeleiding

		Groepsbegeleiding Behoud - 1 (GBB-1)	Groepsbegeleiding Behoud - 2 (GBB-2)	Groepsbegeleiding Ontwikkel - 1 (GBO-1)	Groepsbegeleiding Ontwikkel - 2 (GBO-2)
		Doel ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)	Doel ontlasting mantelzorger, behoud van vaardigheden (doelgroep dementie, ouderen, somatisch, NAH)	Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt (doelgroep somatisch, NAH, jongvolwassenen)	Doel: ontwikkelen van vaardigheden van de cliënt (doelgroep somatisch, NAH, jongvolwassenen)
	Kenmerken cliënt				
1	Belastbaarheid cliënt?	Laag / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Laag / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed
2	Intellectueel vermogen cliënt?	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed
3	Lerend vermogen cliënt?	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Normaal / Goed	Normaal / Goed
4	Motivatie en ambitie cliënt?	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Normaal / Goed	Normaal / Goed
5	Risico voor cliënt en omgeving?	Hoog / Normaal / Laag	Hoog / Normaal / Laag	Normaal / Laag	Normaal / Laag
6	Zelfinzicht cliënt eigen handelen en mogelijkheden?	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Normaal / Goed	Normaal / Goed
7	Ziektebesef cliënt?	Weinig / Normaal / Goed	Weinig / Normaal / Goed	Normaal / Goed	Normaal / Goed
8	Problematiek is: stabiel, fluctuerend, acuut	Stabiel	Stabiel	Stabiel	Stabiel
9	Verwachting is: verbetering, gelijk blijven, achteruitgang	Gelijk / Achteruit	Gelijk / Achteruit	Verbetering	Verbetering
10	Draagkracht mantelzorg/steunsysteem	Laag / Normaal / Goed	Laag / Normaal / Goed	Laag / Normaal / Hoog	Laag / Normaal / Hoog
	Kenmerken ondersteuning				
	Complexiteit te bieden ondersteuning?	Laag / Normaal / Goed	Laag / Normaal / Goed	Normaal / Hoog	Normaal / Hoog
	Verwachting rendement?	Normaal / Goed	Laag / Normaal / Goed	Normaal / Hoog	Normaal / Hoog
	Omvang	1-4 dagdelen / week	5-9 dagdelen / week	1-4 dagdelen / week	5-9 dagdelen / week

MW/20/2051/nkbsg